Published on *Arbocatalogus Afvalbranche KENNISMAKING* (https://kennismaking.dearbocatalogus.nl)

overeenstemming

Zorgen voor veiligheid vrijwilligers

Binnen de branche wordt ingezien dat er aan het werken met vrijwilligers bijzondere veiligheidsrisico's verbonden zijn en het beter is om deze reden uitsluitend goed opgeleide professionals in te zetten. Echter lokale overheden vereisen in aanbestedingen en lopende contracten nog de inzet van vrijwilligers van plaatselijke verengingen.

Indien verenigingen hun leden op vrijwillige basis inzetten bij de inzameling van oud papier, waarvan de vereniging inkomsten krijgt, is er een gedeelde verantwoordelijkheid voor de veiligheid van de werkzaamheden tussen het afvalinzamelbedrijf als de opdrachtgever van de papierinzameling en de vereniging die vrijwilligers ter beschikking stelt. In dit geval is er sprake van samenwerking tussen twee werkgevers die beide verantwoordelijk zijn voor het doen verrichten van de werkzaamheden. Als een inzamelbedrijf betrokken is, houdt het nadrukkelijk rekening met het feit dat het inzamelen van oud papier fysiek inspannend werk is en met de veiligheid van de ter beschikking gestelde arbeidsmiddelen, vaak een inzamelvoertuig, en legt de wijze van de onderlinge samenwerking vast in afspraken.

Maatregel naar plaats in de Arbeidshygiënische Strategie: Organisatorische maatregelen

Beschrijving van de maatregel

In het algemeen worden de onderstaande afspraken over papierinzameling gemaakt tussen het inzamelbedrijf en de vereniging die de vrijwilligers levert, maar in de praktijk kan binnen de wettelijke mogelijkheden voor een andere invulling worden gekozen.

Rol van inzamelbedrijf

De gemeente heeft bij oud-papierinzameling vaak een verantwoordelijk, omdat zij bepaalt of er wel of niet met vrijwilligers gewerkt wordt. In geval van een onafhankelijk bedrijf beslist de directie of en onder welke condities oudpapier wordt ingezameld met vrijwilligers. Het inzamelbedrijf is als opdrachtgever verantwoordelijk voor de veiligheid en de gezondheid van de vrijwilligers van de vereniging. Het inzamelbedrijf zet een voertuig dat geschikt is voor de werkzaamheden in en stelt de chauffeur van het inzamelvoertuig ter beschikking. Het inzamelbedrijf is verantwoordelijk voor de veiligheid van de vrijwilligers door het geven van voorlichting en instructies, het verstrekken van persoonlijke beschermingsmiddelen en het houden van toezicht [1]. Zo zal het inzamelbedrijf veiligheidshesjes die verplicht zijn voor het werken langs de openbare weg en handschoenen ter beschikking stellen. Het inzamelbedrijf geeft voorlichting over de risico's van de werkzaamheden en de genomen maatregelen om de risico's te verminderen. Daarbij is er in elk geval aandacht voor het dragen van een veiligheidshesje, het gebruiken van handschoenen, de mogelijke gevolgen van lichamelijke belasting, de bediening van het inzamelvoertuig en het doel en de werking van aanwezige beveiligingen en de toezichthoudende rol van de chauffeur van het inzamelvoertuig.

Rol van vereniging

Het inzamelen van oud papier is fysiek inspannend werk. Dit feit dient de vereniging vooraf bekend te maken aan elke individuele vrijwilliger bij het werven en selecteren van leden voor dit werk. Het inzamelbedrijf dat een voertuig met chauffeur levert, is als opdrachtgever ook verantwoordelijk voor de veiligheid van de leden van de vereniging. Het inzamelbedrijf zorgt dan voor het geven van voorlichting en instructies, het verstrekken van persoonlijke beschermingsmiddelen en het houden van toezicht. De leden van de vereniging zijn verplicht om de instructies van de chauffeur en ander personeel van het inzamelbedrijf op te volgen.

Instructies geven en toezicht houden

Toepassen van de tekst van deze paragraaf is verplicht in de afvalbranche.

Het inzamelbedrijf geeft voorafgaande aan de werkzaamheden aantoonbaar voorlichting en instructies aan iedere vrijwilliger, zowel theorie als praktijk. Het inzamelbedrijf bepaalt de werkwijze en de frequentie van onderricht en voorlichting op basis van de gevaren voor de vrijwillige papierinzamelaars en het belang van de maatregelen voor de gezondheid en de veiligheid van de vrijwilligers. De voorlichting moet in elk geval de risico's en maatregelen behandelen van fysieke belasting, de arbeidsmiddelen en het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen.

Toezicht op de veiligheid van de vrijwilligers en specifiek het gedrag, de persoonlijke

beschermingsmiddelen die zij krijgen en gebruiken, de werkuitvoering en hoe de vrijwilligers zich in het verkeer en de openbare ruimte gedragen, ligt bij de werkgever die de vrijwilligers inzet; de werkgever is (meestal) de partij die de chauffeur levert. Het toezicht op vrijwilligers, waaronder het toezicht op het dragen van de voorgeschreven zichtkleding en persoonlijke beschermingsmiddelen, is gelijk aan het toezicht op de eigen werknemers [1].

De chauffeur van het inzamelvoertuig houdt toezicht op de naleving van de door de werkgever vooraf gegeven instructies en handhaaft het juist en veilig gebruik van het voertuig en de installatie volgens de regels die daarvoor zijn. De chauffeur heeft de bevoegdheid en de plicht om de werkzaamheden onmiddellijk te staken als er onveilig of niet volgens de regels wordt gewerkt of samengewerkt tijdens het inzamelen, bij de belading of de bediening van het inzamelvoertuig of een installatie op het voertuig. De chauffeur die met vrijwilligers samenwerken, ontvangt daartoe een specifieke instructie gericht op communicatieve vaardigheden. Omdat er veel verschillende situaties zijn, vereist het maatwerk om de toezichthoudende taak van de chauffeur te beschrijven. Het inzamelbedrijf legt vast op welke wijze de chauffeur de toezichthoudende taak moet verrichten en zorgt ervoor dat de chauffeur hiervan op de hoogte is.

Als de vereniging de veiligheidszaken van vrijwilligers niet goed organiseert of in de praktijk niet adequaat uitvoert, dan is het aan het inzamelbedrijf (of de gemeente) als opdrachtgever om gepaste actie te nemen bijvoorbeeld door het inzetten van een professioneel inzamelbedrijf met getrainde medewerkers met ervaring.

Als er meerdere verenigingen bij de inzameling betrokken zijn, is het noodzakelijk om vooraf goede afspraken vast te leggen wie welke taken en verantwoordelijkheden heeft.

Nadere invulling van het geven van instructies en het houden van toezicht is maatwerk voor de specifieke situatie, omdat er in de praktijk een grote diversiteit aan werkzaamheden is. Daarom heeft een algemene werkinstructie in de arbocatalogus geen toegevoegde waarde. De opdrachtgever bepaalt in een uitwerking van deze paragraaf hoe voorlichting en onderricht over risico's, maatregelen en het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen eruit moet zien, hoe en hoe vaak voorlichting en onderricht plaatsvinden, en op welke wijze invulling aan het houden van toezicht wordt gegeven.

Indien jongeren tot 18 jaar (jeugdigen) meewerken aan papierinzameling dan is extra aandacht voor het organiseren van deskundig toezicht noodzakelijk, omdat zij door gebrek aan werkervaring en het ontbreken van volwassen inzichten specifieke gevaren, met name voor ongevallen, niet goed kunnen inschatten. Jeugdigen mogen alleen meewerken met papierinzameling indien het deskundig toezicht zo is georganiseerd dat het ontstaan van gevaren wordt voorkomen. Als dat niet mogelijk is, dan mogen jeugdigen geen papier inzamelen.

Risicobeoordeling

Het is noodzakelijk om de papierinzameling door vrijwilligers periodiek te evalueren met een specifieke risicobeoordeling of met de risico-inventarisatie en -evaluatie van de eigenaar van het inzamelvoertuig cq. opdrachtnemer. Dit kan leiden tot bijvoorbeeld:

- aanvullende of gewijzigde afspraken met de gemeente of de verenigingen over instructies, trainingen, toolboxmeetings en opleidingen die (vooraf en/of periodiek) gegeven moeten worden, inclusief de registratie van en het toezicht op de naleving
- specifieke afspraken met de gemeente of de verenigingen partijen over bijvoorbeeld de taakverdeling en de verantwoordelijkheden met betrekking tot toezicht, handhaving, inspecties, controle, training, instructie, opleidingen en registraties
- herbevestigen van afspraken over de controle door en de autoriteit van ervaren chauffeurs en medewerkers en hun recht om in te grijpen als dat nodig is, bijvoorbeeld door een vrijwilliger op gedrag aan te spreken, het inzamelwerk te staken, onregelmatigheden te melden en dergelijke

Beoogd effect
Deze organisatorische maatregel beoogt de samenwerking en de afstemming tussen de opdrachtgever en opdrachtnemer te regelen voor de veiligheid van de vrijwilliger die bij de papierinzameling wordt ingezet.

Wet- en regelgeving
- Artikel 5 lid 5 van de Arbowet inzake Inventarisatie en evaluatie van risico's bij ingeleende werknemers luidt:
  "indien de werkgever arbeid doet verrichten door een werknemer die hem ter beschikking wordt gesteld, verstrekt hij tijdig voor de aanvang van de werkzaamheden aan degene, die de werknemer ter beschikking stelt, de beschrijving uit de risico-inventarisatie en -evaluatie van de gevaren en risicobeperkende maatregelen en van de risico's voor de werknemer op de in te nemen arbeidsplaats, opdat diegene deze beschrijving verstrekt aan de betrokken werknemer."
- Artikel 8 van de Arbowet inzake Voorlichting en onderricht
- Artikel 19 lid 1 van de Arbowet inzake Verschillende werkgevers
- Artikel 1.37 van het Arbobesluit inzake Deskundig toezicht (op jeugdigen tot 18 jaar)
- Artikel 9.5a lid 1 onder d, f en g van het Arbobesluit inzake Verplichtingen van degenen bij wie

vrijwilligers werkzaam zijn

Source URL: https://kennismaking.dearbocatalogus.nl/maatregel/zorgen-voor-veiligheid-vrijwilligers

Links
[1] https://kennismaking.dearbocatalogus.nl/toezicht-houden-op-veilig-werken